

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W OŻAROWIE MAZOWIECKIM
z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ożarów Mazowiecki na lata 2023-2025”

Na podstawie art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140) uchwała się, co następuje:

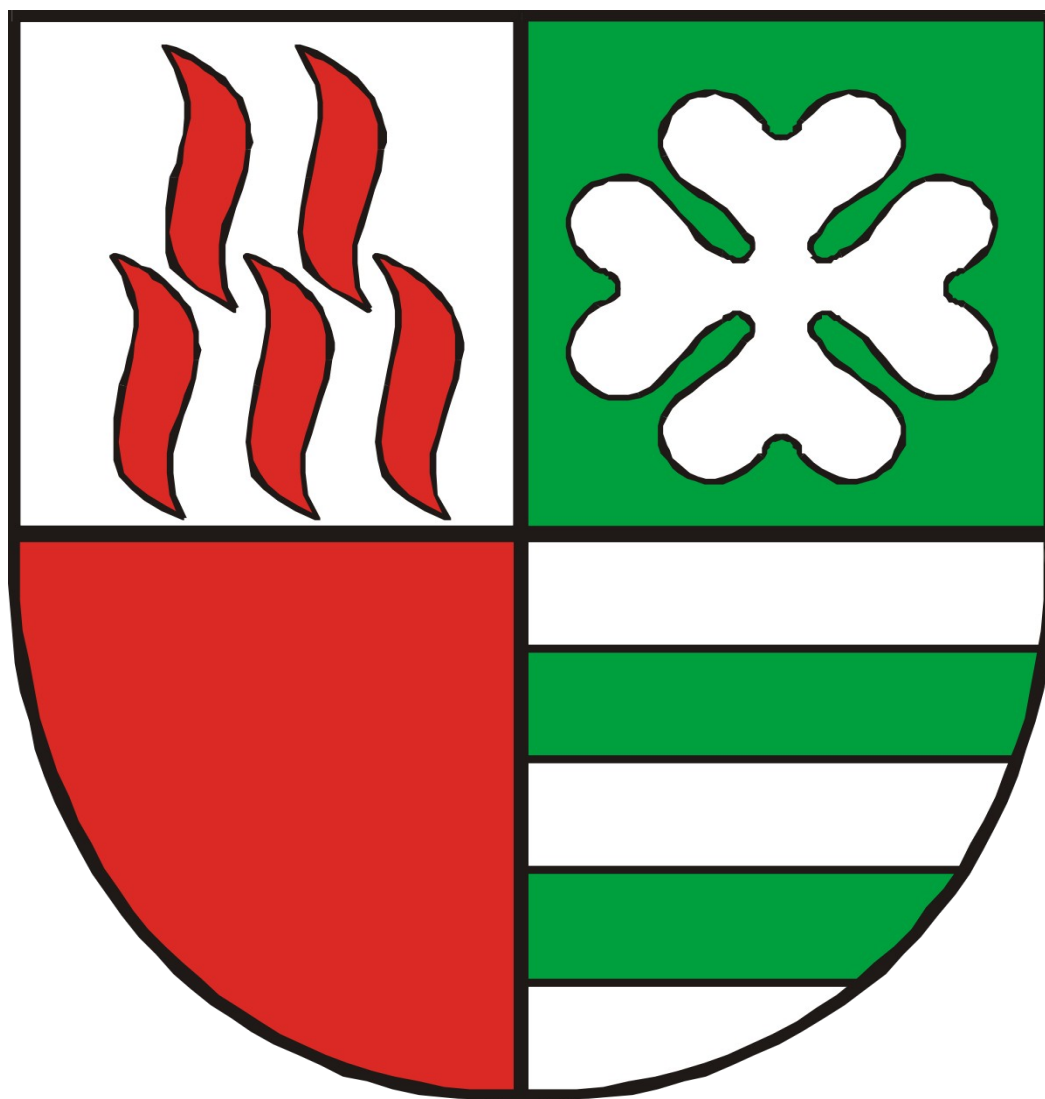
§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarów Mazowiecki na lata 2023-2025” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim
z dnia 2023 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE OŻARÓW MAZOWIECKI NA LATA 2023–2025

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa prawna.....	4
3. Lokalne problemy społeczne.....	5
3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej.....	6
3.2. Przyczyny przyznawania pomocy.....	8
3.3. Bezrobocie.....	10
3.4. Rodzaje przyznawanych świadczeń.....	11
3.5. Asystent rodziny.....	12
3.6. Psycholog.....	15
4. Programy rządowe.....	16
4.1. Program „Rodzina 500 plus”.....	16
4.2. Ustawa o wsparciu kobiet i rodzin „Za życiem”.....	17
5. Procedura „Niebieskie Karty”.....	18
5.1. Analiza danych.....	20
6. Ożarowska Karta Rodziny 3+.....	21
6.1. Cele i ich realizacja.....	22
6.2. Dane ilościowe.....	23
7. Cele programu.....	24
7.1. Cel główny.....	24
7.2. Cele szczegółowe.....	24
7.3. Działania.....	24
7.4. Przewidywane efekty.....	25
8. Realizatorzy Programu.....	26
9. Monitoring i ewaluacja.....	27
10. Źródła finansowania.....	27
11. Zakończenie.....	28

1. Wstęp

W polskim społeczeństwie rodzinę uważa się na niezwykle wartości. Nie bez powodu – sposób funkcjonowania rodziny wpływa na wszystkich jej członków, którzy z kolei mają swój wkład w funkcjonowanie całego społeczeństwa. Każda rodzina jest inna, niezwykle wielowymiarowa, ma na nią wpływ wiele czynników. Instytucje państwowe nie poprzestają na udzielaniu wsparcia finansowego, kiedy rodzina nie funkcjonuje prawidłowo, mając na uwadze fakt, że każdy człowiek powinien być wspierany adekwatnie do swoich aktualnych potrzeb.

Z założenia rodzina powinna funkcjonować prawidłowo, zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa, stabilności. W praktyce jednak zdarza się, że rodzina nie spełnia tych podstawowych funkcji. W rodzinach znajdujących się w kryzysie cierpią nie tylko najmłodszy, ale również ich rodzice, a zatem ludzie dorośli, z dużo większym doświadczeniem życiowym. Jednymi z głównych zjawisk mogących zaburzać prawidłowe funkcjonowanie rodziny są przemoc i uzależnienia. Przemoc, bez względu na formę, jest destrukcyjna. Nawet jeśli nie zostawia śladów fizycznych, to rany emocjonalne, psychiczne nie mogą być ignorowane i dotyczą nie tylko osób doświadczających przemocy, ale także jej świadków. Podobnie jest z uzależnieniami – nawet jeśli osoba uzależniona twierdzi, że „sobie radzi”, to jej problem wpływa negatywnie na całą rodzinę. W tym wszystkim sprawą niezwykle istotną jest fakt, że wspomniane trudności często nie są zgłaszane – przez strach, wstyd lub zwykły brak wiedzy o dostępnych formach pomocy.

Przez wgląd na konstytucyjną zasadę subsydiarności, rodzina w kryzysie może liczyć na pomoc państwa. Planując wsparcie dla jakiegokolwiek rodziny należy pamiętać, że jej członkowie mają zróżnicowane, indywidualne potrzeby. Innej pomocy będą potrzebowały dzieci, a innej ich rodzice czy dziadkowie. Ważnym krokiem jest ustalenie potrzeb i znalezienie optymalnych rozwiązań. Z tego względu kluczowe jest interdyscyplinarne, wieloaspektowe podejście. Współpraca różnych instytucji, takich jak szkoła, ośrodek pomocy społecznej, policja, pozwala szybko zaplanować konieczne do podjęcia działania, a następnie skutecznie je realizować. Przedstawiciele różnych organów państwowych mogą dzielić się posiadanymi informacjami i wymieniać opiniami, co pozwala utworzyć skuteczny plan pomocy.

Działania podejmowane przez instytucje zaangażowane w pomoc rodzinie mają na celu odzyskanie przez rodzinę zdolności do prawidłowego funkcjonowania – umiejętności budowania zdrowych relacji, nauczenia się samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych czy wyjście z uzależnienia.

2. Podstawa prawna

Podstawą prawną Gminnego Programu Wspierania Rodziny są następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2021 poz. 2268 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2022 poz. 615 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. 2021 poz. 2021 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1119 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2022 poz. 1205 z późn. zmianami)
- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022 poz. 447 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2022 poz. 1577 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U. 2019 poz. 473 z późn. zmianami)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start" (Dz.U. 2021 poz. 1092 z późn. zmianami)

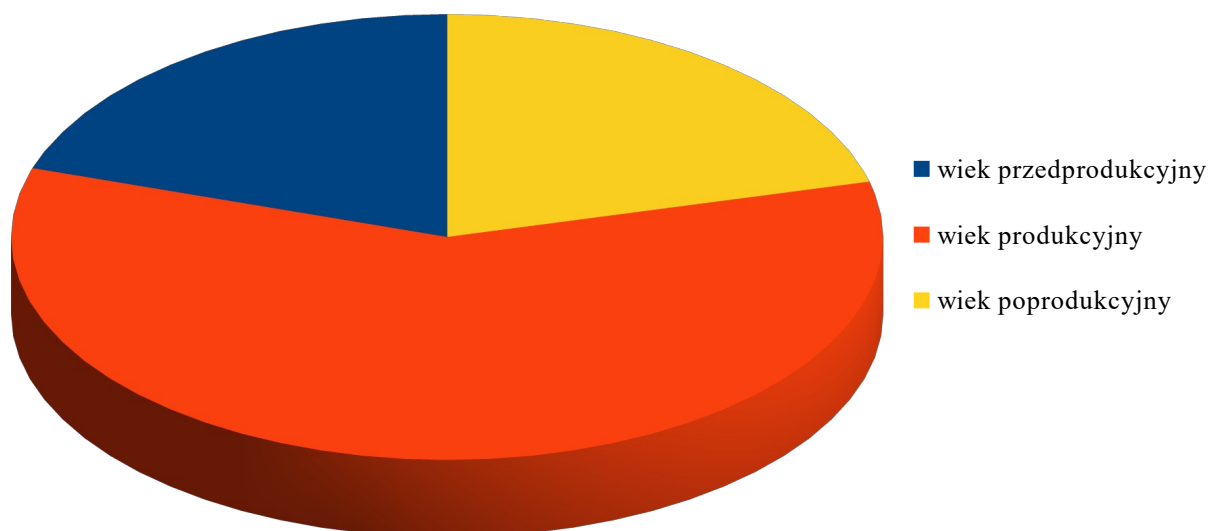
3. Lokalne problemy społeczne

Ożarów Mazowiecki jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się w powiecie warszawskim zachodnim w województwie mazowieckim. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 71,34 km², a w skład tej jednostki samorządu terytorialnego wchodzi 25 sołectw oraz 11 osiedli.

Według stanu na 30 czerwca 2021 roku liczba mieszkańców gminy Ożarów Mazowiecki wyniosła 25 332 mieszkańców, z czego 52% stanowiły kobiety, a 48% mężczyźni. Od 2018 roku do 2021 roku liczba ludności wzrosła o 8,74%.

Udział przedprodukcyjnych, produkcyjnych i poprodukcyjnych grup wiekowych w strukturze ludności gminy

stan na 30 czerwca 2021 r.

Gmina Ożarów Mazowiecki dokłada wszelkich starań, aby dbać o dobrostan swoich mieszkańców. Zapewniana jest nie tylko pomoc finansowa, ale także, w razie potrzeby, psychologiczna czy prawna. Duże wsparcie osobom go potrzebującym zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne instytucje, nierzadko współpracujące z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Pomoc jest dostosowywana do potrzeb i jest udzielana możliwie najszybciej, aby sprawnie i efektywnie pomóc mieszkańcom poradzić sobie z kryzysem.

3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim udziela pomocy o zróżnicowanym charakterze – materialnej, usługowej, wspierającej. Mieszkańcy gminy mogą być pewni, że nie zostaną pozostawieni bez wsparcia – pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej pochodzą do każdego klienta ze współczuciem i zrozumieniem, zapewniają komfort umożliwiający swobodne rozmawianie o aktualnych trudnościach.

Jak wspomniano, udzielana pomoc przyjmuje różne formy. Najprostszy podział obejmuje pomoc pieniężną oraz niepieniężną.

Przykładowe formy pomocy pieniężnej finansowane z budżetu państwa:

- zasiłki stałe i okresowe,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- świadczenia wychowawcze 500+ oraz w ramach programu „Dobry Start” (300+),
- zasiłki rodzinne z dodatkami przysługującymi między innymi z tytułu:
 - urodzenia dziecka,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - kształcenia oraz rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne,
- specjalne zasiłki opiekuńcze,
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka,
- zasiłki dla opiekunów,
- świadczenia rodzicielskie,
- dodatek energetyczny.

Przykładowe formy pomocy pieniężnej finansowe z budżetu gminy:

- zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe,
- dofinansowanie kosztów pobytu w DPS,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinach zastępczych oraz domach dziecka,

- dodatek mieszkaniowy.

Przykładowe formy pomocy niepieniężnej:

- praca socjalna,
- pomoc rzeczowa,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie.

Jak udowodniły ostatnie lata, sytuacja społeczno-ekonomiczna może zmienić się błyskawicznie. Pandemia COVID-19 oraz wojna na Ukrainie wymagały od gminy Ożarów Mazowiecki, a co za tym idzie – także Ośrodka Pomocy Społecznej, szybkiego dostosowania się do sytuacji, aby udzielna pomoc była nieopóźniona i adekwatna do potrzeb. Długotrwała izolacja spowodowana pandemią negatywnie wpłynęła na stan psychiczny wielu mieszkańców gminy. Obawa o zdrowie swoje i najbliższych, problemy związane z nauką i pracą w formie zdalnej, jak również konieczność ograniczenia kontaktów międzyludzkich, wywoływały duży stres, poczucie niepokoju i osamotnienia. W rodzinach zmuszonych do wspólnego przebywania w zamkniętych domach i mieszkaniach przez bardzo długi czas zaczęły pojawiać się konflikty, czasem przeradzające się w agresję. Ponadto pogorszyła się sytuacja osób doświadczających przemocy w rodzinie, gdyż izolacja ograniczyła możliwości uzyskania pomocy, a czasem doprowadzała nawet do nasilenia się przemocy. Z kolei w związku z wojną na Ukrainie pojawiły się nowe wyzwania, a poczucie bezpieczeństwa wielu ludzi obniżyło się. Sytuacji nie poprawiła pogarszająca się sytuacja ekonomiczna, która negatywnie wpłynęła na społeczeństwo.

Każda pomoc powinna być dostosowana do sytuacji, dlatego pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim przykładają dużą wagę do zrozumienia problemów każdego, kto potrzebuje wsparcia. W przypadku złej sytuacji finansowej mogą udzielić pomocy w formie pieniężnej, natomiast osoby zmagające się z problemami natury psychologicznej mogą zgłosić się do psychologa, a rodziny niefunkcjonujące prawidłowo mogą liczyć na pomoc ze strony asystenta rodziny.

3.2. Przyczyny przyznawania pomocy

W okresie od 2020 roku do 2022 (od stycznia do czerwca) roku najczęstszymi powodami przyznawania pomocy były:

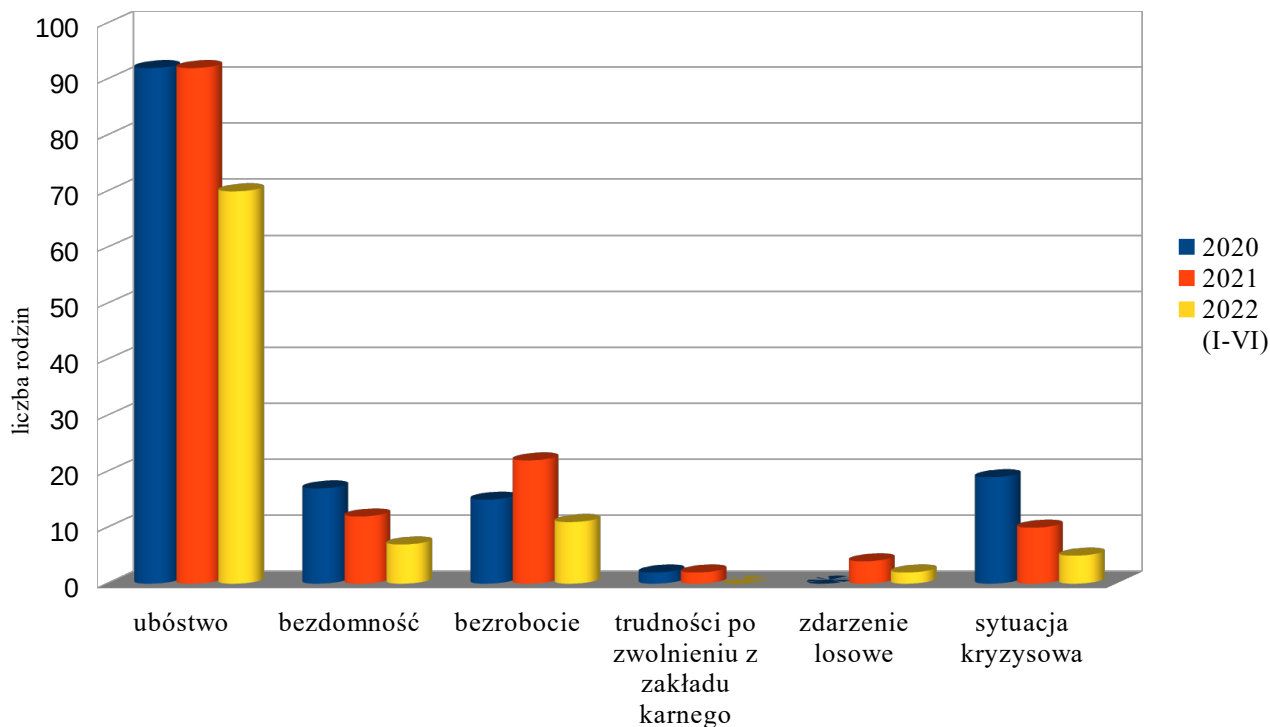
- ubóstwo,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- bezdomność,
- alkoholizm.

Powody przyznawania pomocy nie uległy znaczącym zmianom w porównaniu do lat 2017-2019. Warto zaznaczyć, że przyczyną przyznawania pomocy przestało być sieroctwo. Znacznie rzadziej niż w latach ubiegłych przyznawano pomoc z powodów takich jak: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Co więcej, liczba osób, które potrzebowały pomocy przez wzgląd na ostatni z wymienionych powodów, systematycznie zmniejszała się z roku na rok w latach 2020-2022 (I-VI).

Na podstawie zebranych danych można wnioskować, że oferowane formy wsparcia są efektywne, przynoszą wymierne rezultaty – zwłaszcza w przypadku pomocy przyznawanej z przyczyn rodzinnych. Można również założyć, że pomoc jest adekwatna do potrzeb i pomaga mieszkańcom gminy radzić sobie z problemami.

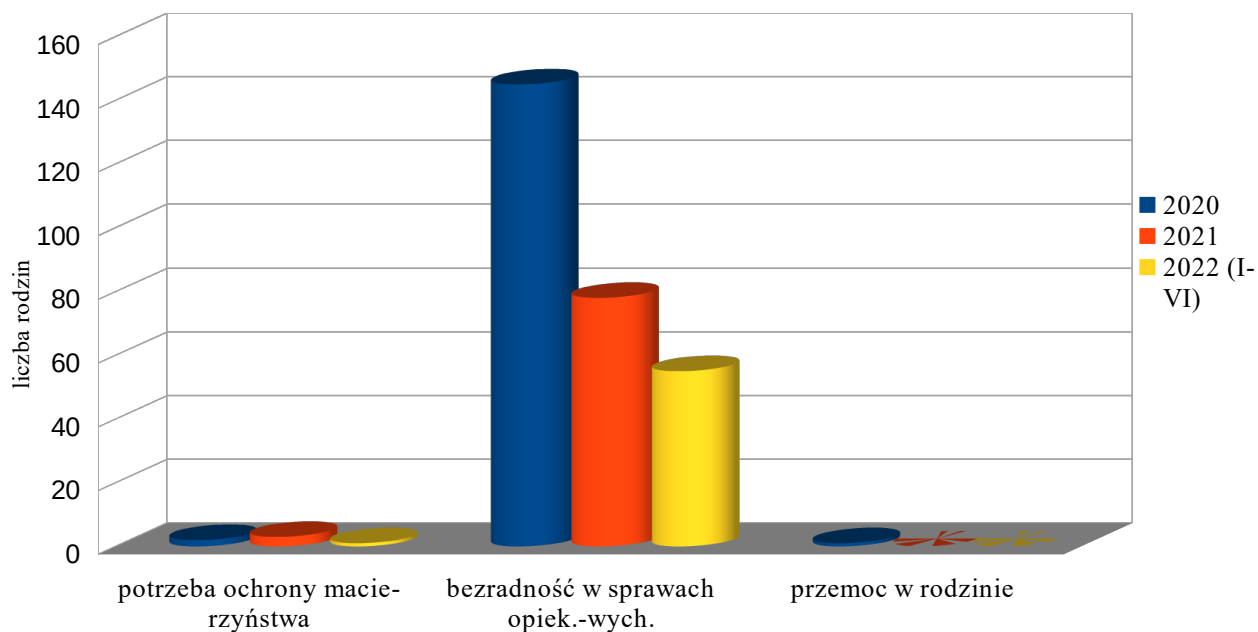
Powody przyznania pomocy

przyczyny środowiskowe

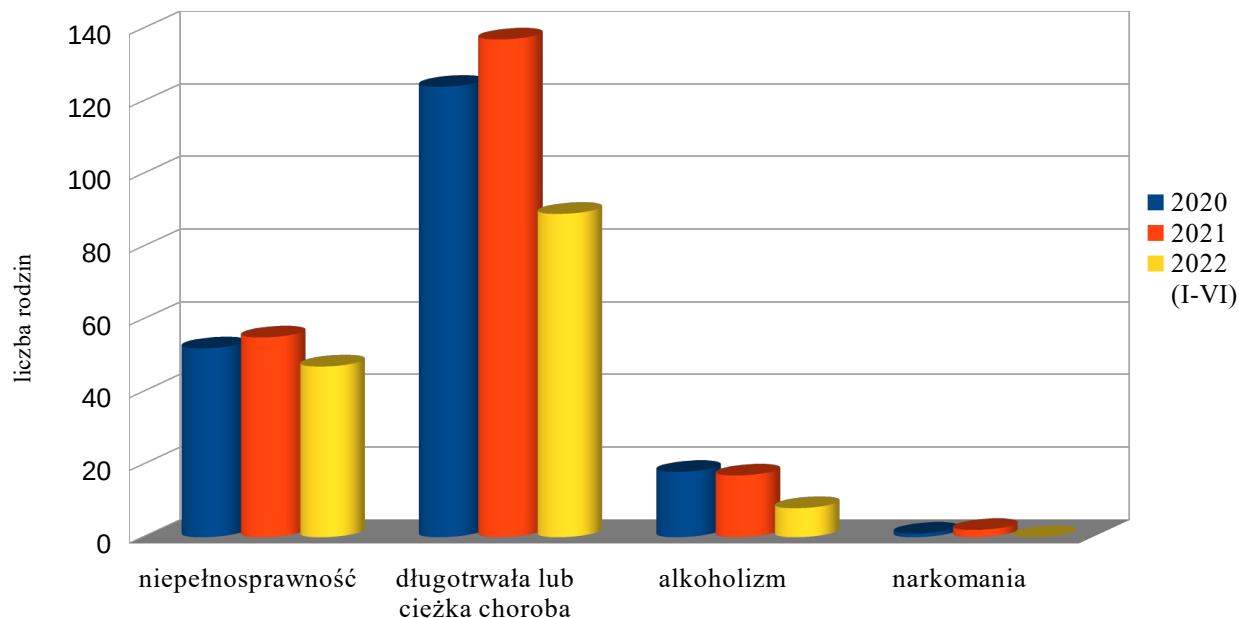
Powody przyznania pomocy

przyczyny rodzinne

Powody przyznania pomocy

przyczyny zdrowotne, uzależnienia

3.3. Bezrobocie

W gminie Ożarów Mazowiecki bezrobocie nie jest znaczącym problemem. Według stanu na 30 czerwca 2021 roku stopa bezrobocia w gminie wyniosła 1,5%. W tym samym czasie w województwie mazowieckim wyniosła 4,6%, natomiast w całej Polsce 6%. Ten wskaźnik nie uległ dużym zmianom w ciągu ostatnich kilku lat, czego zasługą jest między innymi dobra kondycja rynku pracy.

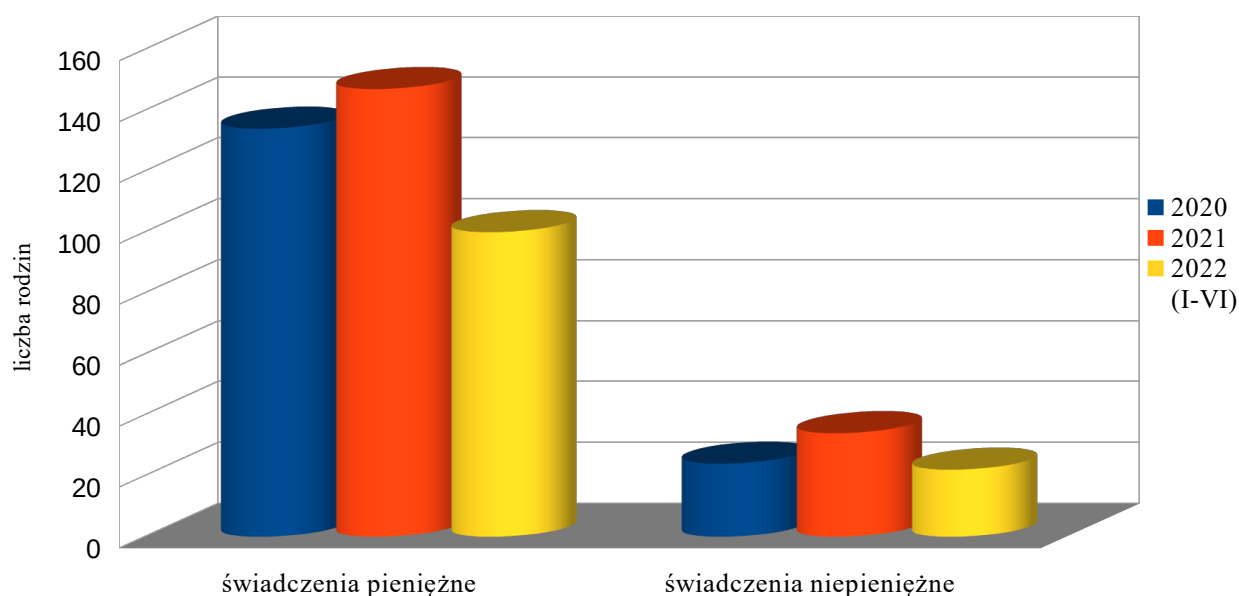
Jak zawsze należy zaznaczyć, że na wysokość omawianego wskaźnika wpływają regulacje prawne. Zgodnie z nimi Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Ożarów Mazowiecki ma poddawać wywiadowi środowiskowemu każdą osobę zgłaszającą się po pomoc. Status „bezrobotnego” otrzymuje każdy zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Jak już zauważono, bezrobocie w gminie nie jest szczególnie problematyczną kwestią. Od lat utrzymuje się na stałym, niskim poziomie i wypada korzystnie w porównaniu resztą kraju. Ta sytuacja sprawia, że instytucje zajmujące się wspieraniem rodziny mogą skupiać swoją uwagę na trudnościach powodowanych na przykład przez stres, konflikty czy problemy wychowawcze.

3.4. Rodzaje przyznawanych świadczeń

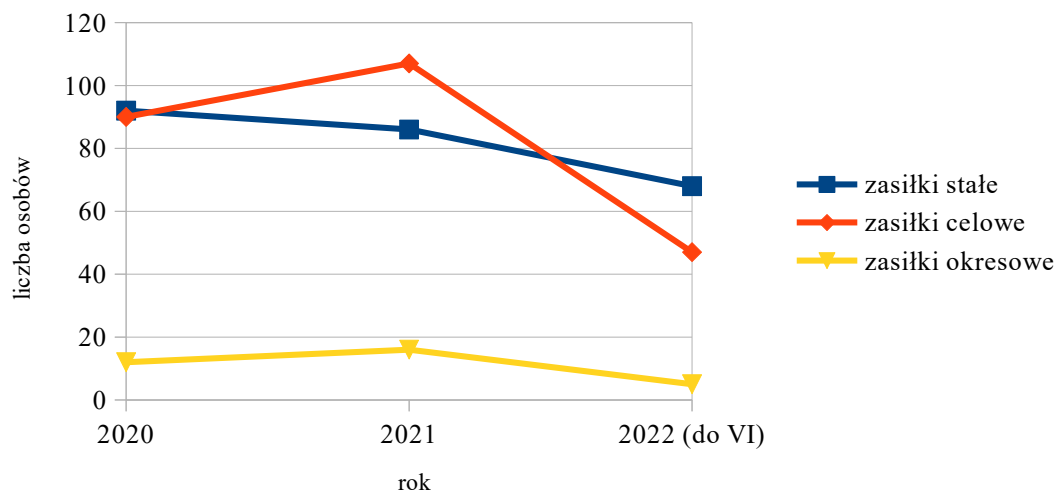
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia

w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem

Zdecydowanie częściej przyznawane są świadczenia pieniężne. Świadczenia niepieniężne, takie jak opał czy paczki żywnościowe, są przyznawane znacznie rzadziej. Warto jednak zaznaczyć, że liczba rodzin, którym przyznano świadczenia, wzrosła w 2021 roku w porównaniu z 2020 rokiem.

Rodzaje przyznanych świadczeń

Można zauważyć znaczący spadek przyznawanych świadczeń w porównaniu do lat 2017-2019. Najczęściej przyznaje się zasiłki stałe oraz celowe, a najrzadziej – zasiłki okresowe. Wzrost liczby osób, którym przyznano świadczenia stałe i okresowe nastąpił w 2021 roku. Świadczenia okresowe są przyznawane na wniosek mieszkańca gminy albo w zgodzie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ust. 106 pkt. 8. Powody ich przyznania stanowią: czas oczekiwania na wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, okres poszukiwania pracy, długotrwała choroba.

3.5. Asystent rodziny

W szybkim odzyskaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania przez rodzinę dużą rolę odgrywa asystent rodziny. Udziela on kompleksowego wsparcia, które, zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obejmuje między innymi:

- udzielanie rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów natury socjalnej, psychologicznej, wychowawczej;
- pomaganie w znajdowaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- udzielanie pomocy w celu poprawy sytuacji życiowej rodzin, wspieranie ich w nauce prowadzenia gospodarstwa domowego;
- motywowanie członków rodzin do aktywności społecznej i podnoszenia kwalifikacji zawodowych;

- podejmowanie adekwatnych działań w sytuacji, w której pojawiają się zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji zarówno dla dzieci, jak i dla rodziców;
- współpracowanie innymi instytucjami, grupami i osobami zaangażowanymi w pomoc rodzinom, na przykład z: jednostkami administracji rządowej oraz samorządowej, zespołami interdyscyplinarnymi, grupami roboczymi.

Praca asystenta rodziny obejmuje również współpracę z rodzicami i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w przypadku oddzielenia dziecka od rodziny. Jego działania mają wtedy na celu doprowadzenie do powrotu dziecka do rodziny.

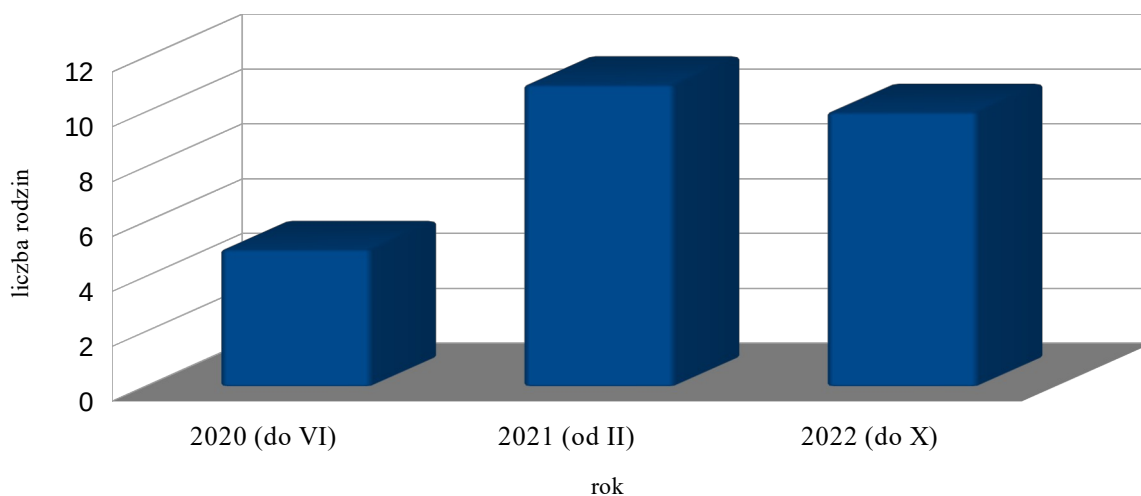
W celu realizacji działań mających na celu pomoc konkretnej rodzinie asystent stosuje zróżnicowane metody, dostosowane do indywidualnych potrzeb jej członków. Może na przykład prowadzić z rodzicami rozmowy edukacyjne dotyczące pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wskazywać im dostępne formy kreatywnego organizowania dzieciom czasu wolnego. Może również pomagać w załatwianiu spraw bieżących, takich jak remont mieszkania czy opłacanie rachunków. W razie potrzeby może pomagać dzieciom znaleźć wsparcie edukacyjne, a nawet udzielać go we własnym zakresie.

Działania asystenta nakierowane są na przywrócenie rodzinie zdolności prawidłowego funkcjonowania. Jego praca z daną rodziną z reguły dobiega końca, gdy członkowie rodziny odzyskują poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa, aczkolwiek, zgodnie z wspomnianą ustawą, asystent może również monitorować funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z nią.

Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Ożarów Mazowiecki w okresie od stycznia do czerwca 2020 roku zatrudniał jednego asystenta rodziny, który pracował z pięcioma rodzinami, w których znajdowało się ośmioro dzieci (w tym jedno w placówce opiekuńczej) – od czerwca asystenta nie było z powodu braku chętnych osób na to stanowisko. W 2021 roku asystent rodziny pracował od lutego i zapewniał wsparcie jedenastu rodzinom, w których znajdowało się piętnaścioro dzieci (w tym jedno w placówce opiekuńczej). Z kolei w okresie od stycznia do października 2022 roku asystent pracował z dziesięcioma rodzinami, w których znajdowało się dwadzieścioro dzieci (w tym jedno w placówce opiekuńczej). W 2021 i 2022 roku przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wynosił od sześciu miesięcy do jednego roku.

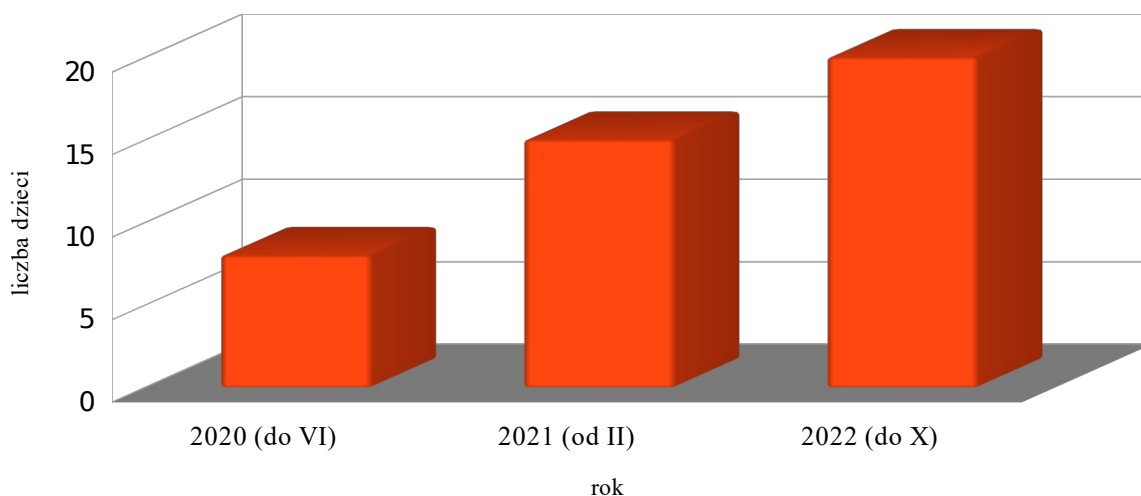
Liczba rodziny objętych pomocą asystenta

lata 2020-2022

Liczba dzieci objętych pomocą asystenta

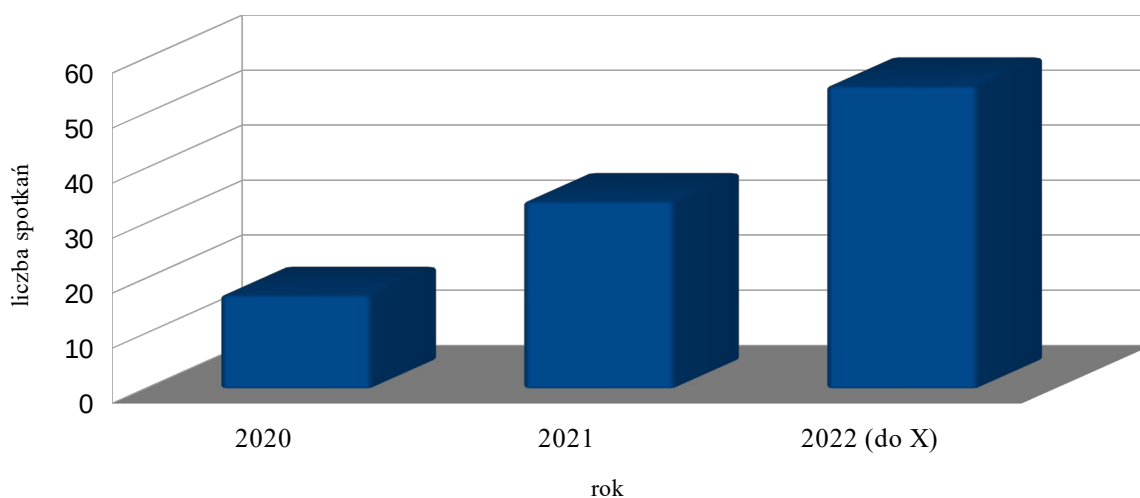
lata 2020-2022

Z asystentem rodziny jest związany zespół do spraw asystentury. Zespół składa się z asystenta rodziny, psychologa i pracownika socjalnego. Spotkania odbywają się raz w miesiącu – każdej rodzinie jest poświęcone oddzielne spotkanie. W ich trakcie omawiane są sytuacje rodzin, którym pomaga asystent. Asystent opowiada o rodzinach i przedstawia podjęte dotychczas działania. Następnie, na podstawie zebranych informacji, członkowie zespołu planują dalsze działania.

Liczba spotkań zespołu ds. asystentury

lata 2020-2022

W 2020 roku odbyło się 17 spotkań zespołu ds. asystentury, natomiast w 2021 roku odbyły się 34 spotkania. Do października 2022 roku odbyło się 55 spotkań.

3.6. Psycholog

Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Ożarów Mazowiecki zdaje sobie sprawę ze znaczenia pomocy psychologicznej, zwłaszcza w odniesieniu do członków rodzin znajdujących się w kryzysie. Z tego względu od lat zapewniana jest bezpłatna pomoc psychologiczna, z której korzystają osoby zmagające się z różnymi trudnościami, takimi jak uzależnienia, przemoc, kłopoty zdrowotne, czy też zwykłe, codzienne problemy. Psycholog udziela profesjonalnej pomocy, w razie konieczności udziela informacji o instytucjach mogących ułatwić rozwiązanie konkretnych problemów.

Psycholog w Ośrodku Pomocy Społecznej w gminie Ożarów Mazowiecki zajmuje się między innymi:

- udzielaniem wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb i aktualnych problemów klienta;
- podejmowaniem działań o charakterze interwencyjnym oraz zaradczym;
- edukowaniem w zakresie zjawiska przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy w rodzinie – jej cykli, form, mechanizmów;

- motywowaniem do udziału w różnorodnych zajęciach i warsztatach dostosowanych do potrzeb klienta;
- współpracą z innymi instytucjami, grupami i specjalistami działającymi w celu pomocy dzieciom oraz rodzinom.

Psycholog zapewnia indywidualne podejście i dyskrecję, aby osoby zgłaszające się na spotkania czuły się komfortowo, mogły bez obaw dzielić się swoimi problemami i przemyśleniami. Przeprowadzane rozmowy są dostosowane do potrzeb każdego klienta, pomagają znaleźć optymalne rozwiązanie pojawiających się trudności.

4. Programy rządowe

Wspieranie rodzin ułatwiają programy rządowe, w których realizacji dużą rolę odgrywa Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim. Najważniejszy z nich to program „Rodzina 500 plus”. Dosyć popularny był również program „Dobry Start”, z którego w 2020 roku skorzystało 3 763 dzieci, ale od 2021 roku tym programem zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

4.1. Program „Rodzina 500 plus”

Jednym z najpopularniejszych programów rządowych jest „Rodzina 500 plus”, czyli niepodlegające opodatkowaniu świadczenie w wysokości 500 zł, które jest wypłacane raz w miesiącu na każde dziecko poniżej 18 roku życia. Pieniądze są wypłacane rodzicom bądź opiekunom sprawującym opiekę na osobami niepełnoletnimi. Świadczenie jest wypłacane po złożeniu odpowiedniego wniosku w formie papierowej bądź elektronicznej.

W realizacji tego programu do maja 2022 roku pomagały ośrodki pomocy społecznej. Aktualnie zajmuje się tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Realizacja programu „Rodzina 500 plus” w latach 2020-2022 (do V)			
Rok	Wydane decyzje administracyjne	Dzieci objęte pomocą	Łączna wysokość świadczeń (w PLN)
2020	671	6 370	37 505 068,00
2021	4 815	6 849	39 809 538,00
2022 (do V)	0	6 710	17 014 413,00

4.2. Ustawa o wsparciu kobiet i rodzin „Za życiem”

Głównym celem ustawy „Za życiem” jest wspieranie rodzin, w których urodziło się dziecko z nieodwracalnym, ciężkim upośledzeniem bądź z nieuleczalną, zagrażającą życiu chorobą. Ustawa dużą wagę przykładą do kobiet – ze specjalnych uprawnień mogą skorzystać między innymi kobiety, których dzieci urodziły się martwe, niezdolne do życia bądź z ciężkimi wadami wrodzonymi.

Ustawa „Za życiem” gwarantuje udogodnienie ułatwiające życie matkom dzieci chorych albo upośledzonych, a także ich rodzinom. Rodziny mogą liczyć na przykład na pomoc asystenta rodziny, a kobiety w ciąży i dzieci do 18 roku życia na możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej poza kolejnością. Dodatkowo ustawa zapewnia jednorazowe świadczenie w postaci 4 000 zł, bez kryterium dochodowego.

W gminie Ożarów Mazowiecki z uprawnień wynikających z ustawy w 2020 roku korzystało pięcioro dzieci, w 2021 – sześcioro, a w 2022 – dwoje.

5. Procedura „Niebieskie Karty”

Główną formą wsparcia rodzin zmagających się ze zjawiskiem przemocy jest procedura „Niebieskie Karty”. Podstawę do uruchomienia procedury może stanowić każda forma przemocy – fizyczna, psychiczna, ekonomiczna czy zaniedbanie. Najważniejsze dla osób i instytucji jest zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz doprowadzenie do ustania przemocy.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stale aktualnym. Sytuację osób jej doświadczających pogorszyła izolacja związana z pandemią COVID-19. Konieczność długotrwałego, a w przypadku kwarantanny – ciągłego, przebywania w domu nierzadko nasilała agresję osób stosujących przemoc. Ponadto ograniczała możliwości uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy. Mimo że ludzie odpowiadający za pomaganie rodzinom dotkniętym wspomnianym zjawiskiem robili wiele, aby udzielać wsparcia w ramach dostępnych środków, to mieli znacznie ograniczone pole działania.

Przeciwdziałanie przemocy jest o tyle istotne, że w przypadku tego zjawiska pomoc w formie pieniężnej nie ma dużego znaczenia, a sama przemoc może występować zarówno w rodzinach bogatych, jak i w tych zmagających się z problemami finansowymi. Osobami stosującymi przemoc bywają tak ludzie z niskim wykształceniem czy z problemem alkoholowym, jak i ci po studiach, bez nałogów. Podobnie jest z osobami doświadczającymi przemocy – warto wspomnieć chociażby o tym, że wysokie wykształcenie nie sprawia, iż obawy, a czasem także wstyd, związane z ujawnieniem problemu są mniejsze. Sytuacji nie poprawia fakt, że świadomość na temat zjawiska przemocy nadal nie jest wystarczająca. Błędne przekonania dotyczące procedury „Niebieskie Karty” czy przemocy w ogóle pojawiają się w środkach masowego przekazu, social mediach i wytworach kultury, takich jak filmy oraz seriale. Społeczeństwo powinno być ciągle edukowane. Wiedza na temat przemocy ma znaczenie nie tylko dla osób jej doświadczających, ale także dla świadków, osób postronnych, które nie zawsze wiedzą, jak mogą pomóc.

Kluczową rolę w prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” odgrywają grupy robocze składające się z przedstawicieli instytucji zaangażowanych w pomoc danej rodzinie, czyli zwykle ośrodków pomocy społecznej, policji, placówek oświatowych. Działania członków grupy są nakierowane na jak najefektywniejsze wspieranie rodziny, co wymaga ścisłej współpracy. Spotkania umożliwiają członkom grupy dzielenie się spostrzeżeniami, ustalanie planu pomocy we

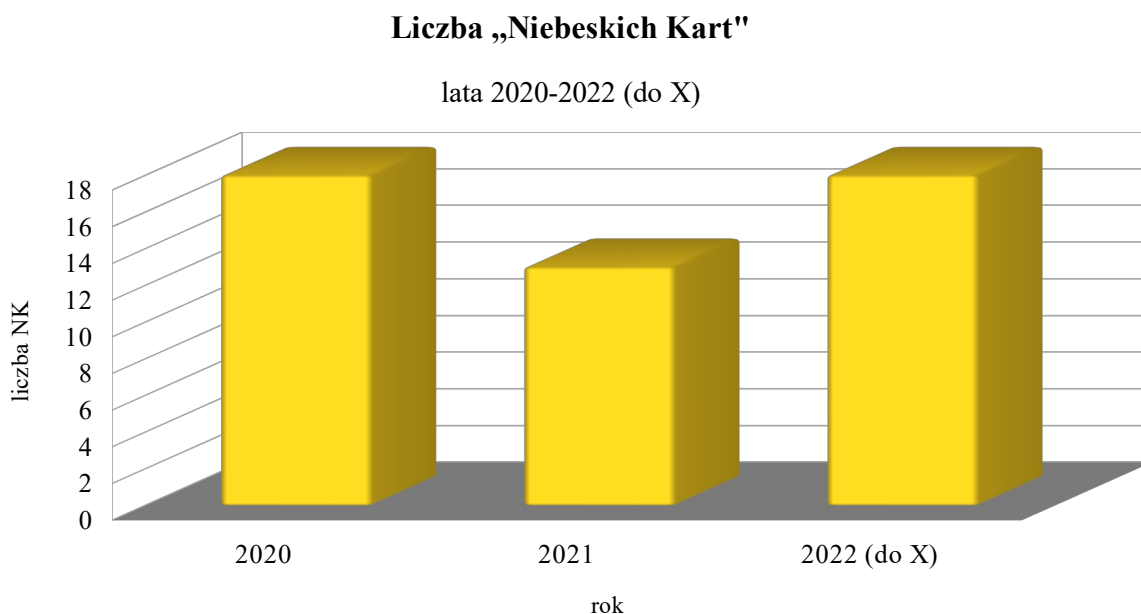
współpracy z rodziną i koordynację działań. Na spotkania często są zapraszani członkowie rodziny, w której jest prowadzona procedura. Dzięki takim spotkaniom osoby doświadczające przemocy mają zapewnione dodatkowe wsparcie i możliwość swobodnego opowiedzenia o aktualnej sytuacji. Z kolei sprawcy nie czują się bezkarni, mają świadomość, że ich działania nie pozostaną bez reakcji odpowiednich służb i instytucji.

Osobami ustawowo uprawnionymi i zobowiązanymi do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

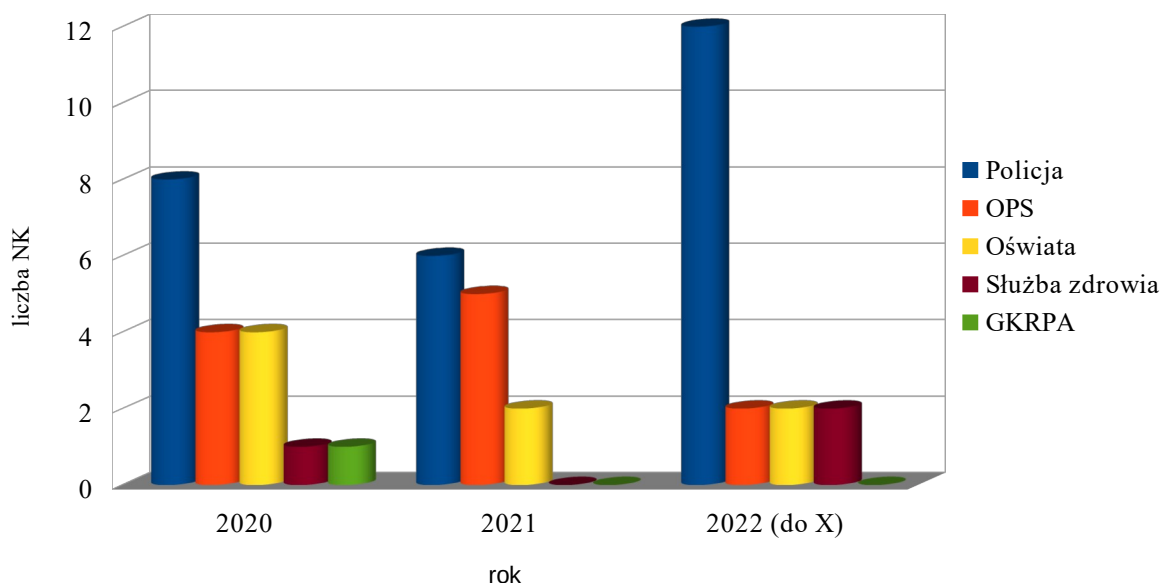
- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej:
 - ośrodków pomocy społecznej,
 - powiatowych centrów pomocy rodzinie,
 - domów pomocy społecznej,
 - placówek specjalistycznego poradnictwa,
 - ośrodków interwencji kryzysowej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Procedura może zostać zakończona w dwóch przypadkach – kiedy, po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, zostaje stwierdzone ustanie przemocy w rodzinie i istnieje uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy lub kiedy dochodzi do rozstrzygnięcia o braku zasadności dalszego podejmowania działań.

5.1. Analiza danych

Zauważalny jest spadek liczby „Niebieskich Kart” w 2021 roku. Można założyć, że ma to związek ze wspomnianą już pandemią COVID-19. Osoby uprawnione do wszczęcia procedury miały znacznie mniej możliwości dostrzeżenia problemu, a osoby doświadczające przemocy miały mniej okazji do spotkania z osobami postronnymi, przyjaciółmi czy współpracownikami, którzy mogliby zauważyć problem. Liczba procedur uruchomionych w 2022 roku do października była równa liczbie za 2020 rok, więc można przypuszczać, iż liczba za cały 2022 będzie nieco wyższa niż dwa lata temu, co może być wynikiem ogłoszenia końca pandemii. Zakończenie izolacji umożliwiło skuteczniejsze działanie osobom odpowiedzialnym za pomoc rodzinom doświadczającym przemocy.

NK uruchomionych przez uprawnione podmioty

Tak jak w latach 2017-2019 najczęściej procedur „Niebieskie Karty” wszczęły Policja oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim. Procedura była uruchamiana także przez placówki oświatowe, placówki służby zdrowia oraz Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Ożarowska Karta Rodziny 3+

Program „Ożarowska Karta Rodziny 3+” ma na celu wsparcie rodzin wielodzietnych w procesie wychowawczym dzieci oraz młodzieży. Ma również zapewnić dostęp do dóbr kultury i sportu każdemu członkowi rodziny wielodzietnej. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXXII/314/13 Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim z dnia 28 lutego 2013 roku.

„Ożarowska Karta Rodziny 3+” jest skierowana do każdej rodziny wielodzietnej, której członkowie stale zamieszkują na terenie gminy Ożarów Mazowiecki i która składa się z rodziców (lub rodzica) albo opiekunów prawnych (lub opiekuna prawnego) mających na utrzymaniu troje oraz więcej dzieci niemających więcej niż 18 lat lub 25 lat (w przypadku dzieci uczących się bądź studiujących). W celu uzyskania „Ożarowskiej Karty Rodziny 3+” należy złożyć odpowiedni wniosek w Biurze Podawczym Urzędu Miejskiego w Ożarowie Mazowieckim.

6.1. Cele i ich realizacja

Główne cele „Ożarowskiej Karty Rodziny 3+” stanowią:

- promowanie i kreowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych,
- poprawianie oraz wspieranie kondycji finansowej wspomnianych rodzin;
- zwiększanie szans życiowych dzieci oraz młodzieży pochodzących z rodzin wielodzietnych.

Realizację ustalonych celów umożliwiają następujące instrumenty:

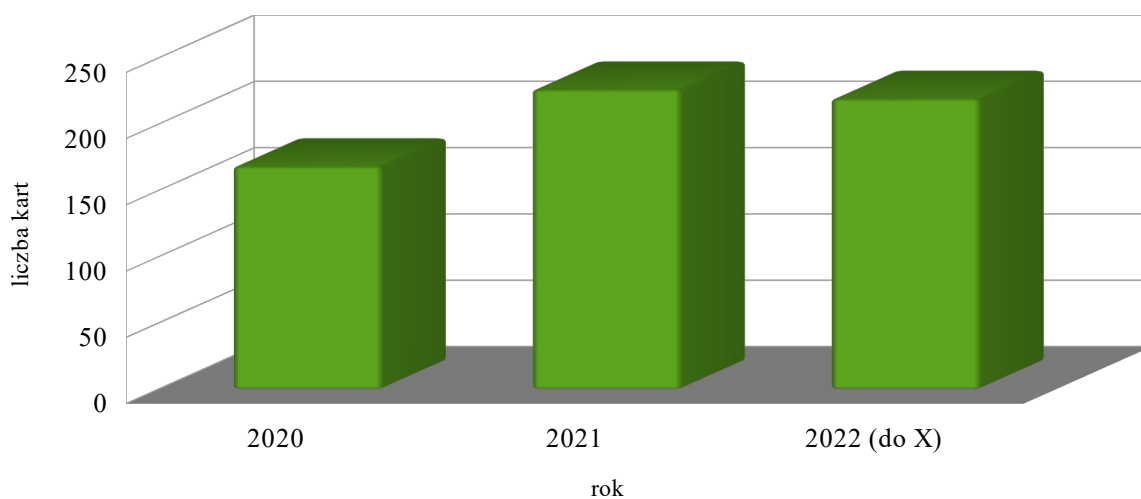
- umożliwianie osobom z rodzin wielodzietnych udziału w imprezach kulturalnych organizowanych przez Dom Kultury „Uśmiech” lub tych odbywających się w nim poprzez stosowanie 20% zniżki od obowiązującej ceny biletów;
- umożliwianie członkom wspomnianych rodzin dostępu do udziału w stałych zajęciach, które są prowadzone bądź organizowane w Domu Kultury, poprzez stosowanie 20% zniżki od ceny udziału w zajęciach;
- umożliwianie osobom z rodzin wielodzietnych dostępu do oferty własnej Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Ożarowie Mazowieckim za pomocą stosowania 20% zniżek od cen za zajęcia organizowane przez ten ośrodek oraz poprzez stosowanie 20% zniżki od obowiązujących cen biletów oraz karnetów na pływalnię;
- umożliwienie dzieciom i młodzieży ze wspomnianych rodzin dostępu do przedszkoli publicznych, które są prowadzone przez gminę, za pomocą stosowania 20% zniżki w opłatach administracyjnych wymaganych przez przedszkola;
- umożliwienie dzieciom oraz młodzieży z rodzin wielodzietnych dostępu do świadczeń o charakterze opiekuńczym poprzez udzielanie 20% zniżki od ceny posiłków wydawanych - w szkołach, w przypadku których organem prowadzącym jest gmina Ożarów Mazowiecki;
- opracowywanie, promowanie oraz koordynowanie systemu zniżek udzielanych członkom rodzin wielodzietnych udzielanych między innymi o inne jednostki oraz instytucje publiczne, organizacje pozarządowe etc.

6.2. Dane ilościowe

W 2020 roku wydano 168 „Ożarowskich Kart Rodziny 3+”, natomiast w 2021 roku wydano 226 kart. Do października 2022 roku wydano 219 kart. Patrząc na liczbę osób, które skorzystały z kart w latach 2020-2021, można zauważyć rosnącą popularność programu.

Liczba wydanych „Ożarowskich Kart Rodziny 3+”

lata 2020-2022 (do X)

7. Cele programu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim oraz współpracujące z nim instytucje stale gromadzą informacje oraz dane, które umożliwiają efektywną pomoc mieszkańcom gminy. Zdobyta wiedza pozwoliła wyznaczyć realne cele programu, zaplanować działania oraz ich skutki.

7.1. Cel główny

Celem głównym Programu jest wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny w ramach dostępnych możliwości oraz szybka, skuteczna pomoc rodzinom zmagającym się z sytuacją kryzysową.

7.2. Cele szczegółowe

- Udoskonalanie systemu wspierania rodzin znajdujących się w kryzysie.
- Zwiększanie liczby podmiotów mogących udzielać pomocy rodzinom.
- Zapewnianie rodzinom, a zwłaszcza dzieciom, bezpieczeństwa socjalno-bytowego.
- Zapobieganie marginalizacji członków rodzin znajdujący się w trudnej sytuacji.
- Wspieranie i edukowanie rodziców oraz opiekunów w zakresie kształtowania prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu dziecku znajdującemu się w pieczy zastępczej oraz dążenie do szybkiego powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
- Rozwijanie i zacieśnianie współpracy między instytucjami pracującymi z rodzinami.
- Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci, nauka właściwych postaw społecznych.

7.3. Działania

Gminny Program Wspierania Rodziny będzie realizowany od 2023 roku do 2025 roku na terenie gminy Ożarów Mazowiecki. Działania będą koordynowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z innymi instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinom.

Przykładowe działania związane z realizacją Programu obejmują między innymi:

- diagnozowanie potrzeb rodzin i poszczególnych ich członków oraz pomoc w realizacji tych potrzeb;
- udzielanie adekwatnej, efektywnej pomocy w ramach dostępnych środków oraz możliwości;
- promowanie roli asystenta rodziny i zapewnianie jego wsparcia rodzinom tego potrzebującym;
- współpracę o charakterze interdyscyplinarnym między lokalnymi instytucjami oraz podmiotami wspierającymi rodziny, a także współpracę z instytucjami pozarządowymi i przedstawicielami środowisk lokalnych;
- monitorowanie sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach zmagających się z problemami bądź rodzinach narażonych na kryzys;
- podejmowanie szybkich działań w przypadku zagrożenia życia i zdrowia dziecka, np. umieszczenie go w pieczy zastępczej i finansowanie jego pobytu tam;
- analizowanie przypadków rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej w celu ulepszenia sposobów wsparcia, zwiększania skuteczności działań;
- zapewnianie bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej mieszkańcom gminy;
- oferowanie opieki nad dziećmi w świetlicach środowiskowych, które uczą budowania zdrowych relacji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach;
- organizowanie warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze.

7.4. Przewidywane efekty

- Skrócenie czasu reagowania w przypadku pojawienia się informacji o przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie efektywności udzielanego wsparcia.
- Skuteczniejsze działanie na rzecz niepogłębiania się sytuacji kryzysowych w rodzinach.
- Zwiększenie wiedzy rodziców i opiekunów na temat właściwych metod wychowawczych; kształtowanie pozytywnych postaw rodzicielskich.
- Poprawa sytuacji w rodzinach zmagających się z problemami.

- Podniesienie kompetencji społecznych członków rodzin znajdujących się w kryzysie.
- Podniesienie kompetencji i wiedzy osób zaangażowanych w pomoc rodzinie, pracę z nią.
- Zacieśnienie współpracy z instytucjami oraz podmiotami wspierającymi rodziny funkcjonujące nieprawidłowo.
- Poprawa funkcjonowania rodzin.
- Zapewnienie dzieciom warunków niezbędnych do prawidłowego rozwoju.

8. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest, jak w latach poprzednich, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim. W celu możliwie najefektywniejszej pomocy rodzinom Ośrodek współpracuje z:

- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Urzędem Miejskim w Ożarowie Mazowieckim,
- Strażą Miejską w Ożarowie Mazowieckim,
- Policją,
- Sądem Rejonowym w Pruszkowie,
- kuratorami sądowymi,
- zakładami opieki zdrowotnej,
- placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- organizacjami pozarządowymi,
- parafiami z terenu gminy Ożarów Mazowiecki.

9. Monitoring i ewaluacja

Systematyczny monitoring Programu umożliwi śledzenie jego realizacji. Analiza informacji ułatwi planowanie kolejnych działań oraz poprawianie efektywności tych już podejmowanych. Niezbędne dane będą w większości dostarczane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim, który będzie pozyskiwał i gromadził informacje od różnych instytucji i podmiotów związanych z realizacją Programu. W ramach monitoringu co roku, w terminie do 31 marca, będą składane sprawozdania wynikające z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W celu dokładniejszej i bardziej szczegółowej oceny realizacji programu będzie prowadzona jego ewaluacja. Pozwoli ona na ocenę jakości prowadzonych działań. Poprawnie przeprowadzona ewaluacja umożliwi również między innymi lepsze dostosowanie formy pomocy do potrzeb rodziny czy kontrolowanie prowadzonych działań,

W związku z powyższym niezwykle istotna jest wspomniana już ścisła współpraca instytucji oraz podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinie. Przekazywane dane mają duże znaczenie w przypadku zwiększania efektywności programu, a co za tym idzie – bezpieczeństwa mieszkańców gminy Ożarów Mazowieckim.

10. Źródła finansowania

Źródłami finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 są:

- środki własne z budżetu gminy,
- środki finansowe określonych instytucji i podmiotów będących odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań,
- środki pozabudżetowe, takie jak: dotacje z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów związanych ze wspieraniem rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

11. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarów Mazowiecki ma na celu przede wszystkim pomoc rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Z tego tytułu podejmowane w jego ramach działania mogą ulegać zmianom, ale ich cel pozostaje niezmienny.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina pozytywnie wpływa na codzienne życie wszystkich jej członków, a co za tym idzie – na dorastające dzieci potrzebujące właściwych warunków do prawidłowego rozwoju. Wiele rodzin potrafi samodzielnie rozwiązywać konflikty i radzić sobie z trudnościami, jednak czasem potrzebna jest pomoc z zewnątrz. Gotowość do udzielenia wsparcia i wiedza na temat tego, jaką powinno mieć formę, jest niemal równie istotna co sam fakt udzielenia pomocy. Z tego powodu do każdej rodziny podchodzi się indywidualnie, aby wiedzieć, w którym momencie zareagować.

Należy pamiętać, że pomoc nie zawsze spotyka się z pozytywnym odbiorem – i nie chodzi tu tylko o osoby stosujące przemoc. Osoby doznające przemocy w rodzinie, współuzależnione, a czasem także dzieci potrafią ukrywać prawdę o sytuacji w rodzinie – ze strachu, wstydu czy innych powodów o charakterze indywidualnym. Takie przypadki powinno się traktować z należytą delikatnością i wyczuciem, ale też stanowczością, aby nie dopuścić do sytuacji, w której działania zostały podjęte za późno. Między innymi z tego powodu tak istotna jest współpraca wielu instytucji, które mają zróżnicowane formy działania i podejścia do osób potrzebujących pomocy, a nierzadko mają z nimi kontakt w bardzo różnych sytuacjach, co pozwala zrozumieć każdy przypadek, a zwłaszcza skomplikowane, wielowątkowe sprawy.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarów Mazowiecki na lata 2023-2025 ma na celu przede wszystkim wsparcie prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz pomaganie rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Przemoc, uzależnienia i różne inne problemy, z którymi na co dzień zmagają się wiele rodzin, nierzadko wymagają interwencji z zewnątrz, a niniejszy Program ułatwia ich zaplanowanie i zrealizowanie.

Uzasadnienie

Zgodnie z art.176 pkt.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – gmina jest zobowiązana do opracowania i przyjęcia w drodze uchwały Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

W roku 2020 został opracowany i przyjęty uchwałą Program na lata 2020-2022.

Aktualny Program obowiązuje do 31 grudnia 2022 r., w związku z powyższym istnieje konieczność przyjęcia nowego Programu na lata 2023-2025.